

VERHALEN VAN DE WIJZEN - HET KADER SCHEPPEN

Een introductie tot de wereld van de Wijzen en hun geschriften

JEREMIAH MICHAEL.

Dit artikel verscheen oorspronkelijk in het Engels in Messiah Magazine 9, (First Fruits of Zion, 2015).

Vertaald en elektronisch geplaatst met toestemming van First Fruits of Zion (www.ffoz.org).

Vertaald door Gert Nuyens.

Bijbelteksten komen uit de NBG-vertaling 1951, tenzij anders vermeld.

Copyright © 2015 First Fruits of Zion - JEREMIAH MICHAEL

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Contact info: nuyensgert@gmail.com

VERHALEN VAN DE WIJZEN - HET KADER SCHEPPEN

Een kleine onwaardige groep mensen, net bevrijd van slavernij van de supermacht van de wereld, bevonden zich aan de voet van een nederige berg. De kinderen van Israël stonden in ontzag en angst als zij de stem van God hoorden die de stilstaande lucht doorkliefde als een trompetsignaal over een rustig terrein. Hun knieën knikten toen dreigende wolken verzamelden over de berg Sinäi. Stemmen – als fakkels – flitsten voor hun ogen. Volgens Joodse legende, toen God de Torah gaf viel de hele wereld in een diepe staat van stilte – geen vogel klapte met zijn vleugels, geen bloem bloeide, en de wind hield zijn machtige adem in – er was volledige stilte als de schepping wachtte op het gebod van de stem van God.

Die eerste vurige ontmoeting heeft de wil van God, de Torah, in de harten van het Joodse volk gebrand. Sinds die tijd heeft het Joodse volk geprobeerd om de Torah te laten doordringen in elk aspect van het leven, voortdurend zoeken naar manieren waarop het hen zou kunnen leiden. De Torah raakt echt elk vlak van hun leven. De Torah heeft het Joodse volk gediend als een eeuwige bron van Goddelijke wijsheid en begeleiding. Het was nooit de bedoeling om de Torah te laten bevriezen in de tijd, zoals een oud kunstobject achter glas bewaard in een museum. Het Joodse volk heeft de Torah, die God hen gegeven heeft, tot zich genomen en gebruikte het om een prachtig tapijt te maken van wetten en gebruiken die hun doorheen hun vaak turbulente geschiedenis gedragen heeft. Deze wetten en gebruiken noemt men de Mondelinge Torah.

De Rabbijnen illustreren de relatie tussen de Geschreven en de Mondelinge Torah met een parabel. Het komt overeen met tarwe en vlas gegeven door een koning aan zijn dienaar en de Torah die gegeven werd aan Israël door God op de Berg Sinäi. In de parabel bakt de verstandige dienaar brood met het tarwe en maakt een mooi tafelkleed van het vlas. Het brood en het tafelkleed staan voor de Mondelinge Torah. De koning (die God in de gelijkenis vertegenwoordigt) is blij met wat zijn verstandige dienaar heeft

gemaakt met de aan hem gegeven materialen. Zoals tarwe, dat een integraal onderdeel is van het bakken van brood of vlas voor het weven van tafelkleden, bekijkt het Joodse volk de Geschreven Torah als het fundamentele materiaal van de Mondelinge Torah.

De Wereld van de Mondelinge Torah

In dit eerste artikel in een serie van vijf, zal ik de wondere wereld van de Mondelinge Torah introduceren: de wereld van het Joodse denken, het onderwijs, en commentaar op de Torah zelf. Wanneer we naar een Bijbel boekenwinkel gaan en onze vinger volumes van Bijbel commentaren laten doorkruisen die geschreven zijn door grote mannen en vrouwen in het geloof, voelen wij een zekere mate van respect en bewondering t.o.v. deze wijze theologen. Ze hebben hard gewerkt om duidelijkheid te scheppen aan de woorden van Jezus en de Bijbel. Misschien zijn het we het niet altijd eens met hun conclusies of persoonlijke perspectieven, maar we respecteren hun doorzettingsvermogen en hun verlangen om het Woord van God tot leven te brengen voor studenten van de Bijbel.

Het Joodse volk kijkt naar de Mondelinge Torah op dezelfde wijze waarop Christenen kijken naar klassieke commentaren van mensen als Billy Graham en Matthew Henry. Zij zien de Mondelinge Torah als de levende geest van de Geschreven Torah. Het is de gemeenschappelijke uitdrukking van naleving. De Mondelinge Torah wordt gerespecteerd als een middel waarmee de geschreven tekst kan worden verduidelijkt. Deze verduidelijking is wat het Joodse volk verenigt. Wanneer we naar de Mondelinge Torah kijken verstaan we het Joodse milieu beter.

Toen Jezus op aarde rondliep, was deze mondelinge leer de lens waardoor hij de Bijbel begreep. Voor hem waren er geen Christelijke boekhandels zoals LifeWay of Mardel. Alleen de leer van de Wijzen die mondeling doorgegeven werd van generatie op generatie.

Yeshua, terwijl ondergedompeld in de wereld en de cultuur van de Wijzen, leerde met meer overtuiging en kracht dan de Wijzen: En zij stonden versteld over zijn leer, want Hij leerde hen als gezaghebbende, en niet als de schriftgeleerden.

Marcus 1:22

Deze tekst speelt Yeshua niet uit tegen de Wijzen. In plaats daarvan, het toont ons dat Yeshua door de mensen hoog aanzien werd in vergelijking met de Schriftgeleerden, die door de bevolking ook hoog gewaardeerd werden.

In de Evangeliën vindt men een overvloed van voorbeelden van Yeshua die onderwijs geeft als een Wijze. In de Bergrede bouwt Yeshua beschermende hekken rond de geboden van de Torah. Hekken zijn de decreten dat de Wijzen maakten rond de geboden om hen te beschermen tegen schending ervan. Bijvoorbeeld, God heeft ons opgedragen om niet doden; Hoe kunnen we voorkomen om hier niet in de buurt komen? Rabbi Yeshua legde uit dat haat in het hart van een man uiteindelijk zou leiden tot de moord:

21 Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet doodslaan; en: Wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht. 22 Maar Ik zeg u: Een ieder, die in toorn leeft tegen zijn broeder, zal vervallen aan het gerecht. Wie tot zijn broeder zegt: Leeghoofd, zal vervallen aan de Hoge Raad, en wie zegt: Dwaas, zal vervallen aan het hellevuur.

Matteüs 5:21-22

Hier zien we Yeshua die een hek bouwt rond de Torah. Hij brengt opheldering aan de Torah, zeggende, namelijk dat moord geworteld is in haat. We zien uit deze leer van Yeshua dat hij heel comfortabel was, zoals de wijzen waren, in het verduidelijken en het bouwen van hekken rondom de geboden.

Het fundament van de Mondelinge Torah

De eerste regel bij het bouwen van een huis is om een stevig fundament te leggen. Dit, het eerste artikel in onze serie over de Mondelinge Torah, zal meer technisch zijn dan de volgende. Ik wil een solide basis leggen voordat we de geschriften van de grote Joodse wijzen beginnen te verkennen.

Zoals hierboven vermeld, het fundament van de Mondelinge Torah is de Geschreven Torah, ook wel bekend als de vijf boeken van Mozes. Genesis is gericht op het ontstaan van Israël en de wereld, Exodus herinnert Israëls verlossing uit Egypte, Leviticus is gericht op de unieke status van Israël als een koninkrijk van priesters, Numeri zijn de kronieken van de reizen van Israël door de

woestijn, en Deuteronomium is een herhaling en samenvatting van de Torah.

De Mondelinge Torah is verdeeld in twee grote categorieën van halachisch (juridisch) materiaal en agadisch (homiletisch) materiaal. We kunnen de Mondelinge Torah beschouwen als een huishouden en de diverse geschriften die daarmee gepaard gaan (die we in het kort zullen introduceren) als de gezinsleden.

De kant van de familie die ik eerst zou willen introduceren is de halachische kant. Deze kant is gericht op een tekst genaamd de Mishnah ("herhaling"). De Mishnah werd samengesteld in het land van Israël tijdens de tweede eeuw GJ¹ door een groep van Wijzen onder leiding van een rabbijn uit dezelfde stamboom als Jezus. Zijn naam is Yehudah HaNasi (Rabbi Judah de Prins). De school van Wijzen van Rabbi Yehudah HaNasi verzamelden mondelinge tradities die eeuwenlang circuleerden in Israël door een zeer sterke leraar-leerling relatie. Deze tradities werden gerangschikt en bewerkt door zijn school tot de Mishnah. De Mishnah is onderverdeeld in zes delen die een breed scala vormen van wetten van gebed tot monetaire nederzettingen, allemaal gecentreerd op de wetten van de Geschreven Torah. Bijvoorbeeld, de Torah gebiedt ons om de hoeken van onze velden voor de armen te laten:

Wanneer gij de oogst van uw land binnenhaalt, zult gij de rand van uw veld niet geheel afmaaïen, en wat nog is blijven liggen van uw oogst, zult gij niet oplezen.

Leviticus 19:9

De Torah is hier echter niet duidelijk over de dimensie van de hoek. Kan men, door de Torah wet, slechts een stengel van tarwe laten voor de armen? Of moest men meer vrijgevig zijn? De Mishnah oordeelt dat niet minder dan één zestigste van het veld moet worden overgelaten voor de armen.

De school van Rabbi Yehudah HaNasi plaatsten niet alle mondelinge overleveringen in de Mishnah. Rabbi Hiyya (een tijdgenoot van Rabbi Yehudah HaNasi) vond dat de weggelaten stukjes mondelinge traditie een stem verdienden naast de Mishnah. Dus Rabbi Hiyya verzamelde de genegeerde stukken van

¹ GJ = Gangbare Jaartelling

mondelijke overlevering en heeft ze samengevoegd ze in een ander werk van literatuur genaamd de Tosefta ("toevoegingen"). De Tosefta is vrijwel op dezelfde manier ingedeeld als de Mishnah. De Mishnah en de Tosefta zijn vergelijkbaar met een echtpaar. Ze delen een gemeenschappelijk doel en zijn leden van dezelfde school van gedachte.

Toen deze leringen verspreid werden over de Joodse wereld, begonnen Joodse wijsgeren in Israël en Babylon de leerstellingen die daarin gevonden werden te analyseren en te bespreken. Eeuwenlang circuleerde de Mishnah in deze studielokalen, en langzaam aan begonnen de wijsgeren, van de tekst van de Mishnah, een prachtig tapijt te weven dat bestaat uit wetten, legendes, debatten en morele axioma's. Dit verzamelde werk is wat bekend werd als de Talmoed ("leren").

De Jeruzalem en Babylonische Talmoed

De Talmoed is een combinatie van juridische argumenten op de Mishnah, de "Gemara" en de Mishnah zelf. Deze twee teksten met elkaar gecombineerd is de Talmoed. Er zijn twee belangrijke Talmoedische teksten, de Jeruzalem Talmoed en de Babylonische Talmoed.

De collectie van de Talmoed geschriften bekend als de Jeruzalem Talmoed is voortgekomen uit het land van Israël, terwijl de Babylonische Talmoed uit Babylon kwam. Hoewel de Jeruzalem Talmoed en Babylonische Talmoed beide gebaseerd zijn op de leer van de Mishnah, zijn er door een variatie aan sociale dynamiek en druk ook merkbare verschillen.

De Jeruzalem Talmoed werd geredigeerd in de Galilea in de vierde eeuw GJ. Te wijten aan het ontstaan uit het Heilige Land, had het een meer Israëlische toets dan de Babylonische Talmoed. De Jeruzalem Talmoed richt zich op agrarische wetten die uniek zijn voor het land Israël, zoals het laten van gewassen voor de armen en het land laten rusten om de zeven jaar. Vanwege de intense Romeinse vervolging van het Joodse volk in Israël gedurende deze tijd, bevat de Jeruzalem Talmoed niet hetzelfde niveau van debat en grondige bewerking als de Babylonische Talmoed. Dus de

Jeruzalem Talmoed komt meer over als kort en bondig dan de Babylonische Talmoed.

De Babylonische Talmoed werd niet op schrift gezet tot de zesde eeuw GJ. Deze Talmoed werd uitgesneden binnen de muren van de Joodse studiezalen in Babylon. De Babylonische Joodse gemeenschap stond niet onder dezelfde vervolgingen als hun Israëliische broeders in het Westen, dus is het bewerkt tot een veel grondigere en gedetailleerde Talmoed. Door deze vormgeving en bekendheid, is de Babylonische Talmoed de favoriete Talmoed in de Joodse wereld van vandaag. Een vergelijking van de pagina's van de Jeruzalem en Babylonische Talmoed onthult de complexe, creatieve, breinbrekende logica van de Joodse Wijzen in Babylon, terwijl de Galilea Wijzen een meer compacte stijl van het argument tonen.

De juridische werken van de Mishnah, Tosefta, Gemara en Talmoed(s) vormen de halachische kant van het Joodse huishouden. Ze dienen als de basis van Joodse naleving, de aarding van het Joodse volk in hun wandel met God. Deze codes van de wet brengen duidelijkheid aan de vaak dubbelzinnige wetten van de Geschreven Torah, waardoor het Israël belet om een volk te zijn in verwarring waarin iedereen doet wat juist is in hun eigen ogen.

De homiletische kant van de Mondelinge Torah

De andere kant van de familie van de Mondelinge Torah die we nu gaan ontmoeten is de agadische of homiletische² kant. Denk aan deze kant zoals u uw plezier belevende en vrijgevochten familieleden ziet. Agadisch materiaal bestaat uit fabels, parabels en homiletische en ethische leer. Het agadische materiaal is vooral te vinden in de Midrash ("uitleg").

De Midrash kan, zoals de mondelinge Torah, worden onderverdeeld in twee grote categorieën: exegetische werken en homiletische werken. In het exegetische kamp hebben we werken zoals Genesis Rabbah en Klaagliederen Rabbah, die vers-voor-vers commentaren zijn op de Bijbel. In het homiletische kamp hebben we werken zoals Leviticus Rabbah en Pesikta de-Rav Kahana, die bestaan uit leringen over algemene Bijbelse thema's.

² Kunst van prediking

De meest beroemde collectie agadisch materiaal is de Midrash Rabbah ("de grote uitleg"). De Midrash Rabbah is een verzameling van zowel exegetische en homiletische leringen geschreven in Israël tussen de derde en de zesde eeuw GJ. De Midrash Rabbah is de belangrijkste tekst van Midrash studie in het Jodendom vandaag. Door het bestuderen van de Midrash, leren we om de Bijbel te benaderen als de oude Wijzen van Israël dat deden en om vragen te stellen zoals zij dat deden.

De rabbijnen benaderde de Bijbel met drie fundamentele vragen: Hoe verhoudt zich dit tot het volk Israël? Hoe is deze vers uitgelegd in het licht van andere Schrift? Kunnen we Bijbel passages vinden die licht werpen op de huidige situatie? Met deze vragen in het achterhoofd, hebben de Wijzen vele prachtige inzichten blootgelegd van teksten uit de Bijbel. Als we de Midrash bestuderen is het belangrijk om te onthouden dat het doel van de Wijzen niet was om de meest fantasievolle betekenis achter de tekst te vinden, maar om het grote plaatje te zien. De Wijzen zagen de hele Bijbel als met elkaar verbonden. Bij het proberen te vinden van een gemeenschappelijke grond tussen twee ogenschijnlijk ongerelateerde passages is hun exegetische werk vaak erg creatief. Onnodig te zeggen, zou het niet kunnen doorgaan als een introductie cursus in Hermeneutiek.

Eén methode van onderwijs dat de Wijzen vaak gebruiken doorheen de Midrash is de Parabel. Parabellen zijn korte anekdotes of preken dat een etherisch begrip vergelijkt tot iets concreet en tastbaar. Een koning, een prinses, een ver land, dienaars, en militaire rechtbanken zijn vaak personages in de gelijkenissen van de Wijzen.

Dit is de wereld van onderwijs waarin Yeshua was ondergedompeld. Net als de Wijzen, gebruikte Yeshua parabellen zodat zijn publiek zijn boodschap beter kon begrijpen. Yeshua vertrouwde op de natuurlijke wereld en het dagelijks leven van zijn luisteraars om hen zijn leer beter te laten begrijpen. Mosterdzaad, zuurdesem, schapen, munten, en verstandige en onverstandige mensen zijn favorieten in de parabellen van Yeshua. En, als weerspiegeling van de wijzen, gebruikt Yeshua vaak een koning in zijn parabellen als een voorstelling van God.

De familie van Joodse literatuur en discipelen van Yeshua

De bovenstaande geschriften vertegenwoordigen het huishouden dat het Joodse volk opgebouwd heeft door de eeuwen heen. Het volk van Israël heeft de gave van de Torah op de berg Sinai gekregen, en net als de parabel over de dienaar, heeft het Joodse volk tapijten geweven en producten gebakken, om zo te zeggen, uit de Torah.

De mannen achter deze geschriften waren echte mensen; zij hadden dromen en hoop, angsten en zorgen. Ze hadden gezinnen en banen. Ze waren niet opgesloten in ivoren torens zoals we misschien denken wanneer de breedte van hun materialen lezen en bestuderen. Integendeel, ze waren betrokken bij het dagelijks leven van het gewone volk. Hun handen waren vervuild door de bodem van de grond of gekleurd door het roet van de winkel van de smid als ze debatteerden over de wetten van de Torah en als ze de Schrift uitlegden.

Als we doorgaan op onze reis om deze prachtige geschriften te ontdekken, nodig ik u uit om met mij de woorden van Wijzen te lezen en er over na te denken. Laten we samen met de Wijzen het hart van God verkennen als ze lopen door de groene heuvels van Galilea en luisteren naar hen als ze debatteren over de kleinste details van het recht in de bruisende studiezalen van Babylon.

Misschien komen we niet altijd tot dezelfde conclusies als die van de Wijzen. Echter, door het nederig analyseren van hun geschriften, leren we God en de wereld te zien door de ogen van het Joodse volk. Deze geschriften zijn een integraal onderdeel van de geest van het Joodse volk, en wij als discipelen van de Joodse Koning, Yeshua, zullen veel baat hebben bij het bestuderen van de leer van zijn volk en cultuur.

IN DE SCHIJNWERPER – RABBI YEHUDA HANASI

Rabbi Yehudah HaNasi werd geboren uit de vrome Rabban Simeon Ben Gamaliël II in de tweede eeuw GJ, in een tijd van grote Romeinse vervolging. Geboden, zoals de besnijdenis en het houden van de Sabbat werden verboden, maar de ouders van Rabbi Yehudah drongen er op aan om hem te besnijden. En, met de hulp van een rechtschapen niet-Jood, vermeden ze de doodstraf.

Aangezien zijn vader de leider was van het hoogste Joodse Gerechtshof, het Sanhedrin, was Yehudah voorbestemd voor de grootheid van de komende leider van het Joodse volk. Om zijn jonge (en erg nieuwsgierig) zoon voor te bereiden op de positie van Nasi ("prins"), heeft zijn vader hem laten onderwijzen onder de beste leraren in Israël niet alleen in de Torah, maar ook in de astronomie en wiskunde.

Tegen de tijd dat Rabbi Yehudah HaNasi de positie van zijn vader overnam als de leider van het Joodse volk, had hij reeds een plaats van diepe liefde en eerbied in hun hart, zozeer zelfs dat ze hem de bijnaam gaven Rebenu HaKodesh ("onze heilige leraar").

Volgens de legende, eindigde het respect van Rabbi Yehudah HaNasi niet in Israël, maar verspreide het zich in de niet-Joodse wereld. Hij hield een nauwe relatie met de Romeinse keizer Marcus Aurelius, misschien voelde hij zich thuis rond de elite van Rome, omdat hij een lid was van het koninklijk huis van David - een erfenis dat hij met deelt met onze Rabbi, Yeshua.

Het gevolg van intense Romeinse vervolging van toen was dat het Joodse volk de Mondelinge leer begon te vergeten. Om ze te bewaren, schreef Rabbi Yehudah HaNasi ze op, wat we vandaag kennen als de Mishnah. Hoewel een rijke man, Rabbi Yehudah HaNasi stierf als een rechtvaardige man, die veel van zijn rijkdom schonk aan liefdadigheid. Hij hielp bij het behoud van de mondelinge leer van het Joodse volk, dat vandaag de dag nog steeds gebruikt wordt. Wij zijn hem inderdaad dankbaarheid verschuldigd voor het behoud van onze mondelinge traditie.